

בישולי גויים.

א. כבר ביארנו שחלב שחלבו גוי אפילו מבהמת ישראל בלי השגחה, אסור. גם גבינות שעשו גויים אסור לאכול. החששות בזה שעירבו שם חומרים אסורים או שהחליפו אותו בחלב של בהמה טמאה. אולם חכמים אסרו לאכול מה שבישל גוי שמא יבואו לידי נישואי תערובת אפילו כל המוצרים מושגחים בכשרות, עצם העובדה שהוא בישל אסור. אפילו הגוי משרת קבוע בבית ישראל – אסור (ס"ס). ואפילו הוא עירי או סריס ואינו יכול להביא ילדים לעולם, אסור לאכול מה שבישל.

ב. הספרדים מבדילים בין מאפה לבין תבשיל. מאפה של גויים, המאפה דינו קל יותר. אבל האשכנזים לא מבדילים ומקילים גם בתבשיל. במאפה מועיל שישראל יחמם התנור אפילו הגוי אופה את הכל מתחילה ועד סוף. ואפילו הגוי הדליק את התנור, רק שישראל זרק בו קיסם אחד או ניפח בפיו על הגחלים – מותר כל הפת שבו. ואפילו יכניס הגוי עוד מחזורי אפיה לתנור זה, הכל כשר עד שיתקרר התנור או עד שיעברו עליו 24 שעות בלי חידוש ההיסק (אמנם פת שאפו קודם השלכת הקיסם, אסורה). אולם אם ישראל רק הניח הפחמים והגוי הבעירם – לא מועיל. אם הגוי עשה הכל אבל הפת תשביח מחמת אפיה נוספת, מותר שישראל יכניס אותה לתנור ותשביח ותהיה מותרת.

ג. ואפילו המאפה בבעלות גוי וכל העובדים גויים, כל שיש השגחה על המאפה, די שישראל יסייע מעט בהדלקה.

ד. כאמור לאשכנזים סיוע כלשהו בהבערת האש או הגברת החום מועיל גם בבישול וצליה. מכל מקום כיון שיש קולא כזו לאשכנזים, לפעמים זה מועיל גם לספרדים. ולכן לקמן נציין בכל מקום שנפסק הדין לאסור אחרי מחלוקת, שהספרדים יוכלו להקל אם ישראל סייע בהדלקה בצליה ובבישול. משום ספק ספיקא, ונציין את המקומות בתיאור זה (ס"ס).

לדוגמא, סופגניות מטוגנות בשמן, הואיל ויש מחלוקת אם דינם כמאפה או כתבשיל, שהרי בלילתן עבה – אם ישראל סייע מעט בהדלקה, מותר גם לספרדים להניח הגוי לטגן (ובפרט שיש סכנה בריאותית לריאות ולכבד בטיגון תעשייתי).

דוגמא נוספת במשרת קבוע בבית ישראל, שכתבנו לאסור. מכל מקום כיון שיש אומרים שאין בו בישולי גויים (ראב"ד, או"ה, הגש"ד והרמב"ן אליבא דהרשב"א), אם סייע ישראל בהדלקת האש או בהגברת החום – אפשר להקל ואפילו לכתחילה במקום צורך.

לצערנו בהרבה המקומות בהכשר הרבנות המקומית אפילו בבישול וטיגון וצליה מאפשרים לגוי להדליק האש מנר שהדליק המשגיח (אם יש בכלל, לא תמיד יש) ולספרדים זה אסור וגם לאשכנזים צריך שישראל יסייע בהדלקה ולא די שהגוי ידליק מאש שהדליק ישראל.

ה. אין איסור בישולי גויים נוהג אלא בשבעה תנאים ואם חסר אחד מהם – מותר:

1. שהמאכל שבישל חשוב, שאדם שמזמין אורחים מגיש לפנייהם ממאכל זה.
2. אין מוצרי הגלם נאכלים חיים, רק הבישול מכשיר אותם לאכילה.
3. שהמאכל נעשה לצורך ליפות עם הפת, או כמתאבן לסעודה.
4. כוונת הגוי היתה לבשל.
5. כשלא היה שותף ישראל בבישול.

6. במידה של מאכל מורכב, חומר הגלם העיקרי שקובע את הברכה – הוא זה שיקבע אם יש איסור בישולי גויים במאכל.

7. הגוי פעל הכשרה לאכילה, לא הכנות מקדימות.

ו. קלחי תירס שמבשל הגוי ומוכר, אסורים אף על פי שלא נשתנה מראם הטבעי (ס"ס בפרט בבית ישראל).

ז. גוי שהבהב כנפי עוף באש כדי לשרוף הנוצות של נמרטו במכונה, ונתבשל חלק הקרוב לאש, מותר שהרי לא היתה כוונת הגוי לבשל.

ח. גוי שהדליק תנור של ישראל כדי לבשל עבור עצמו דבר של היתר כמו תפוח עץ, והכניס ישראל בתנור קודם הגוי דבר שיש בו איסור בישולי גויים, כמו תפוחי אדמה – כיון שהדליק הגוי את התנור לשם בישול, נאסרו תפוחי האדמה של ישראל.

ט. אבל אם הגוי רצה לאפות פימו או שרינקס והדליק ולא ידע שיש ישראל שם בתנור תפוחי אדמה – לא נאסרו. ואם ידע, המיקל יש לו על מה שיסמוך – כל שהגוי הניח אחרי ישראל, ובפרט בבית ישראל. אבל הניח ישראל אחר הגוי ואז הדליק הגוי – אסור.

י. קפה של גויים מותר, אם כל הכלים מיועדים אך ורק לצורך הכנת קפה שחור. שהעיקר המים ולכן מברכים על הקפה "שהכל", ובמים אין בישולי גויים שהרי אפשר לשתותם בלי בישול. ובפרט במקום שאוכלים הקפה כאבקה בלי מים. אבל במסיבה של גויים שנקרא לשם היהודי, אסור לשתות קפה, אלא אם כן רוב המוזמנים יהודים.

יא. ישראל שבישל בשר כשר, והגוי עשה ממנו קובה, בין מבושל בין מטוגן – נאסר הקובה עם הבשר. שהרי מין הדגן נותן טעם בבשר. ובפרט שברכת הקובה מזונית, כי העיקר הוא הציפוי של מיני דגן. והוא הדין אם הגוי בישל הבשר וישראל הכין ממנו קובה, שנאסר אפילו בצק הקובה, שהרי הבשר נתן בו טעם. אע"פ שלענין הברכה הברכה "מזונית", אין זה מחמת דין עיקר וטפל. כאן שני המינים עיקר. רק שמברכים על אחד. (ס"ס בפרט בבית ישראל כמו סופגניות).

יב. ישראל שצלה חזה עוף והגוי טגנו בשמן עם ביצה משוחה – הכל מותר, גם הביצה, שזה דין עיקר וטפל. אמנם אם בישל הגוי ביצה וישראל עשה ממנה סלט אבוקדו שהעיקר בו האבוקדו – הכל אסור. שאין דין עיקר וטפל אלא כשלא נאסר מתחילה. אבל נאסר מתחילה אינו חוזר להיתרו. גוי שהכין שקשוקה, הכל אסור אפילו העגבניות שהביצים עיקר כמו העגבניות ואינן טפלות ואוסרות את העגבניות.

יג. מנה בינלאומית הנקראת בספרד "אימפאנדה" ובאיטליה ידועה כ"פאנוצו", שהוא בצק ממולא במיני בשר, שאפאו גוי. אפילו שכל המרכיבים כשרים – אסור. שהרי אע"פ שמברכים עליו המוציא, אין המילוי בטל אגב הפת, והוא מילוי חשוב וכיון שהוא נאסר, אסור גם הפת. ואם סייע ישראל בהדלקת התנור שלאשכנזים מותר, לספרדים אסור (אלא אם כן הבשר בושל בהיתר על ידי ישראל קודם הכנסתו לבצק כמובן).

יד. בורקס מותר לכלם, שהרי הגבינה נאכלת כמות שהיא חיה בלי בישול הגוי. וכן בורקס במילוי תפוזי שנעשה בכשרות על ידי ישראל, אפית הגוי אינה אוסרת את הבורקס (כמובן במידה וישראל סייע בהדלקה).

יד. מותר להניח הגוי לבשל עגבניות (מטבוחה) וכל דבר שנאכל גם בלי בישול.

יג. בני מעיים, פטריות שצריכות בישול – אסורים משום בישולי גויים. פטריות שאינן צריכות בישול כמו טראפל שחורה, אין בה משום בישולי גויים.

יד. קליות של גויים מותרים, שאין אדם מזמין את חברו על קליות. אפילו שיש בהם מינים יקרי ערך. ובלבד שאין חשש של תערובת איסור, כמו שמן אסור או חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח וכדומה.

טו. מאכל שיש מקומות שאדם מזמין את חברו לאוכלו ובמקום אחר אין מזמינים עליו, שאין הוא חשוב במקומותיהם – הכל כמנהג המקום, במקום בו מזמינים יהיה המאכל אסור בבישולי גויים. ובמקום שהוא בלתי חשוב יהיה מותר משום בישול גויים.

כל מאכל שיש בו ספק אם נאכל כמות שהוא חי, או שאדם מזמין את חברו עליו – רואים מה עושים אנשי אותו המקום. ואם חלקם נוהגים כך וחלקם כך – מותר.

טז. אם לפעמים אדם מזמין את חברו על מאכל זה – אסור.

טז. תמרים שאין אדם אוכלם מחמת מרירותם אלא על ידי הדחק, וגוי הבחילם בחום והמתיקם – אסורים.

יז. פלאפל אין בו בישולי גויים הואיל ואינו מאכל חשוב ואין אדם מגיש אותו כמנה עיקרית בפני האורחים. אבל ביצה יש בה בישולי גויים, למרות שהיא זולה יותר מהפלאפל, הואיל ומכינים ממנה תבשילים לאירוח אבל אין כמעט אדם מזמין את חברו שיאכל עמו פלאפל. טעם חשוב להתיר את טיגון הפלאפל על ידי גוי הוא מחמת שהטיגון התעשייתי מייצר נזק לקיבה והריאות של המטגן, וכדי שלא יסתכנו ישראל יש להתיר הטיגון על ידי גוי. ובפרט אם הוא בחנות של ישראל או בבית ישראל וישראל סייע בהדלקת האש.

יח. איסור בישולי עכו"ם בטל ברוב, ולכן חתיכת בשר שנאסרה מחמת בישול הגוי התערבה בשתי חתיכות כשרות זהות – הכל מותר. וטוב להחמיר שאדם אחד לא יאכל כל שלוש החתיכות.

יט. מותר שיבשלו ישראל והגוי בשותפות, היינו שישראל יניח את התבשיל על האש והגוי בוחש בו ומתבלו. או שהגוי יניח התבשיל וישראל מתבלו או משתתף בחלק פעיל של הבישול, כל שלא נגמר הבישול ביד גוי בלבד – מותר.

כ. במה דברים אמורים בבישול רציף שהנחת הקדירה על מקור החום מבטיחה את המשך הבישול עד תומו, אבל אם זה בישול בשני שלבים וביניהם המאכל מונח בכלי שאינו מבשל – צריך שישראל יביא את המאכל לכדי שלישי בישולו ואז יפקע ממנו איסור בישולי גויים, ויוכל הגוי לעשות כל השלב השני לבדו. אבל אם גוי עשה את השלב הראשון עד שהביא את המאכל לכדי חצי בישול – אסור (ס"ס אם ישראל השתתף בשלב השני גם כן. ואם היתה שעת הדחק או הפסד מרובה מותר גם בלי צירוף ס"ס).

כא. אם השלב הראשון לא הביא את המאכל לשלישי בישולו, צריך שישראל יניח את המאכל על מקור החום בתחילת השלב השני. ואם הניח גוי והביאו לשלישי בישולו, אסור.

כב. מותר להניח בשר על הגחלים או על המנגל והגוי מטפל בו והופך השיפודים או הרשת. שהרי יצלה הבשר כולו ברבות הזמן ואין הגוי אלא מזרז הבישול. ואם הוציא הגוי את הבשר מן האש והניחו בכלי קודם שהגיע לשלישי בישולו – וחזר הגוי והניחו – נאסר. אבל אין לחוש שיעשה כן או שעשה כן.

הניח ישראל את הסיר על מקור החום אפילו הגוי תיבל ובחש והסיר את הסיר לפני שיגיע לשליש בישולו – מותר. אבל הניח גוי על האש וישראל תיבל והסיר מן האש, והגיע לשליש בישולו – אסור (ס"ס).

כג. ישראל שהניח בשר על גחלים שאין בכחן לצלות הבשר אפילו שליש מתהליך הצליה והגוי ניפח בהם ורק לכן נצלה הבשר – אסור. כי אין זה נקרא בישול רציף אף על פי שלא פסקה האש. כד. כאמור, ביצה יש בה בישולי גויים, שאין היא נגמעת חיה אלא על ידי הדחק. אבל כשהיא משוחה על בצק לחם לשם השחמה, טפילה אגב הלחם ואם ישראל סייע בהדלקת התנור מותר הלחם עם הביצה. וקל וחומר אם בבצק הלחם יש ביצים טרופות מעורבות בקמח, שבטלות אגב הקמח.

כה. אין הגוי אוסר אלא בבישול וצליה באש ממש או בתולדות האור כמו בכיריים חשמליות. מיקרוגל וכיריים אינדוקטיביות דינם שווה לאסור כמו כיריים חשמליות.

כו. גוי שכבש כבשים בלי חוס, או שמלח מזון או שעישנו – לא אסרו ואם הוכשר לאכילה, שאנשים אוכלים את המזון הזה כהוויתו, כגון דגים קטנים מלוחים שאנשים לא רגילים לבשל את הדג אחרי המליחה כדי שיהיה ראוי לאכילה – מותר לגוי לבשל או לצלות הדג. כיון שפקע מן הדגים איסור בישולי גויים, שהרי נאכל מחמת מלחו והמליחה לא אסרה הדג. וכן זיתים כבושים שכבשן גוי ואין חשש ערלה ותרומ' וכל איסור אחר, מותרים. ומותר להניח הגוי לבשלם אחרי הכבישה. כיון שכל אדם אינו נמנע מלאוכל גם בלי בישול.

כז. אבל דג שנמלח ואין אנשים רגילים לאכול אותו, אלא אחרי בישול למרות המליחה – אע"פ שאפשר לאוכלו מחמת המליחה – עדיין יש בו בישולי גויים ואם גוי בישלו – אסור (ס"ס).

כח. מותר לאכול טחינה שנעשתה משומשום שנקלה ביד גויים וכן חלווה. כי השומשום כמו כל הקטניות שעברו קליה מותרים. ומה שמתרסק אחרי הקליה אין בו כדי לאסור. וגם נאכל כמות שהוא חי ואין צריך לקלות אותו. רק שאין רגילים לצרוך אותו בפני עצמו בין חי ובין קלוי. אבל הוא נאכל חי בלי חשש. ואין לחוש למי שמחמיר בזה וכל הרוצה להחמיר יחמיר לעצמו.

כט. חיטים שטחן גוי, אין בהם שום איסור, שהרי הטחינה אינה פעולה שמיועדת לבישול המזון, אלא רק פעולה מקדימה. וכן קילוף ירקות או חיתוכם וכדומה מותר לעשות על ידי גוי.

ל. במצב בו יש עובד גוי או עובדת גויה בבית כדי לסייע לחולה שאינו עצמאי ברמה כזו או אחרת, יש לעשות שימוש בכירה חשמלית ולחווט את מפסק ההפעלה ליד מושבו או משכבו של הישיש והחולה. וקודם יניח הגוי את הסיר עם המזון על הכירה הכבויה ואז יאמר לישראל שהניח, וישראל ידליק את הכירה במפסק שנמצא לידו.

מ. במידה וזה לא אפשרי וישראל לא יכול להדליק את הכירה בעצמו, ידליק לגוי אש וממנה יצית הגוי את הכירה. במידה וגם זה לא אפשרי יש לדאוג להציב בבית נר נשמה שבועי שממנו ידליק הגוי את הכירה כדי שיוכל לבשל ליהודי.

נ. בחולה כזה יש להקל בבישולי גויים בבית ישראל גם לספרדים ובלבד שנעשה באופן שהתרנו על ידי נר שהדליק ישראל וקל וחומר אם החולה הדליק המפסק של הכירה החשמלית. ומותר אפילו לבריא. אבל לכתחילה הבריא לא יבקש מהגוי להכין לו באופן כזה.

ס. אמנם צריך מאוד להיזהר בבשר שנעלם מן העין, ובדרך כלל יש בבתים כאלו מערכת מצלמות ובאופן שהגוי יודע שיש מצלמות, אפשר לפתור גם את הבעיה של בשר שנעלם מן העין.

ל. גוי שבישל בקדירה אפילו מאכל כשר – נאסרה הקדירה וחייבת הכשר כדינה. בדין זה גם כלי חרס מועילה לו הגעלה שלוש פעמים ברותחים, למרות שברגע שבלע איסור ממש אין לו הכשר וצריך לשוברו.

לא. גוי שבישל בהיתר לחולה בשבת, אין הקדירה צריכה הגעלה, אע"פ שלבריא אסור לאכול מן התבשיל אפילו במוצאי שבת. ואפילו לחולה עצמו אם אפשר להכין תבשיל כשר, אין לתת לו לאכול ממה שבישל הגוי בהיתר בשבת. ולא שכנזים מה שנשאר מותר לבריא. ואם בישל הגוי בבית ישראל – מותר לכלם במוצאי שבת.

לב. סעודה "כשרה" או "כשרה למהדרין" שמגישים במטוסים, נניח שיש עליה הכשר מעולה, נניח שלא החליפו את המגשיות, נניח שאין גוי בצוות המטוס ואין כאן בעיה של "בשר שנתעלם מן העין", נניח שלא בישלו גויים במטוס חלק מהסעודה, נניח שהיא ארוזה בשני חותמות והימצאות גוי איננה פוגמת את ההכשר, נניח את כל זה – כיון שמחממים אותה בתנור סגור יחד עם תבשילים אסורים, אין לאוכלה ובפרט שהדיילים מנקבים את הכיסוי של המגשית כדי לאפשר יציאה של אדים, הרי שגם אדים מהמאכל הבלתי כשר שיחד עמו בתנור נכנסים למגשית ה"כשרה" ואוסרים אותה.

לג. כמו שביארנו, אם מדובר בגוי שאפה לחם לשימוש פרטי שלו, גם הספרדים מקילים כשהדליק היהודי את האש בתנור והגוי הכניס את הפת ורדה אותה, כמו שאשכנזים מקילים בבישול. אפשר גם שהגוי ידליק את התנור אבל היהודי יכניס הבצק לתנור, או שהגוי יעשה הכל רק היהודי יגביר את החום או יוסיף חומר בערה לתנור. אבל אם לא הדליק הישראל את האש ולא הגביר אותה ולא הכניס הבצק לתנור – אסור, אלא אם כן מדובר במצב שאין לחם אחר, או לצורך סעודת שבת שאז יש להקל, כמובן בתנאי שכל המרכיבים כשרים והתנור כשר.

לד. גוי שאפה לחם לשימוש שיווקי ומדובר במקום שיש שם רק מאפיה של גויים, אפשר להקל לאכול את הלחם. שוב נדגיש מדובר כשאנו יודעים שהרכיבים הם כשרים. כיום יש בלחם תעשייתי "פשוט" עשרים חומרים במקום חמישה (קמח מים שמרים סוכר ומלח) ולכן צריך לדקדק מה הכניסו בעיסה ולדעת אם הרכיבים הם כשרים. הקולות הללו בזמן הזה מאוד בעייתיות בגלל המורכבות של תעשיית המזון.

לה. היתה מאפיה של יהודים באותו מקום, אבל הפת שלהם יקרה יותר או לא טעימה כמו אצל הגוי, רשאי לקנות מן הגוי לחם תעשייתי (כשכל הרכיבים כשרים כמובן).

לו. כל זה כפוף כמובן לדין "חדש". מהו דין "חדש"? כל אחד מחמשת מיני דגן (חיטה, שעורה, כוסמין (לא כוסמת שהוא קטנית), שיבולת שועל, שיפון) בכל העולם כולו, שהשריש באדמה קודם ט"ז בניסן כלומר שנזרע לכל המאוחר בג' ניסן, הוא מותר לאכילה, אבל אם נזרע מד' ניסן ואילך באדמה, הרי שהשריש רק בי"ז ניסן, הרי הוא אסור לכושיקצר עד שיגיע ט"ז בניסן בשנה הבאה. ולכן בארץ הקודש אין לנו שום חשש הואיל והרבנות הראשית אינה מאפשרת יבוא של קמח כזה והמדינה דואגת לייצא את הקמח החדש ולקבל תמורתו קמח ישן שאין בו חשש חדש. אבל בחו"ל אחר הפסח אין חשש "חדש" עד סוכות, כיון שאין תבואה חדשה שמשווקת, שהרי עדיין לא גדלה. אבל מסוכות עד י"ז בניסן כל אדם היוצא לחו"ל (בהיתר) צריך לקחת עמו קמח ישן מארץ ישראל או ממקום אחר, או שיברר היכן במדינה בה הוא מבקר יש קמח ישן שאין בו חשש "חדש". יש לציין שאיסור "חדש" הוא מן התורה, כלומר כמו בשר חזיר ממש.

לז. לכתחילה צריך גם לדקדק שהגוי ניפה את הקמח מתולעים. בדיעבד קמח שלא נופה יש להקל לאכול את המאפה.

פת של גויים.

א. אסור לאכול פת שאפאה גוי, אבל איסור זה שונה מאיסור בישולי גויים כי יש בו קולות יתרות. מי שאינו נזהר באיסור זה מוכיחים אותו ואם היה תלמיד חכם אין מזכירין הלכה משמו.

ב. בין הבצק שייך לישראל ובין שייך לגוי – הדין הולך אחרי מי אפה.

ג. פת העשויה מחמשת מיני דגן, בין שברכתה "המוציא" ובין שברכתה מזונות – דין פת גויים לה ולא דין בישולי גויים. אבל אם בלילתה רכה וברכתה "מזונות" כגון זנגולה – יש בה בישולי גויים.

ד. פת העשויה שלא ממיני דגן, אם היא חשובה לעלות על שלחן מלכים אסורה משום בישולי גויים ולא מדין פת של גויים. ואם אינה חשובה לעלות על שלחן מלכים – מותרת. ולא נאסרה משום פת גויים אלא פת העשויה מחמשת מיני דגן.

ה. ולכן טורטיה הנעשית מקמח תירס בלי תערובת קמח חיטה, מברכים עליה "אדמה" ואין בה משום פת גוי, אבל יש בה משום בישולי גויים הואיל וחשובה לעלות על שלחן מלכים. ואם יש בה תערובת קמח חיטה בשביל לתת טעם מברכים עליה "המוציא" ויש בה איסור פת גויים.

ו. לדעת הספרדים איסור פת גויים שייכת בכל העולם. אבל לדעת האשכנזים יש מקומות שלא קיבלו הגזרה ושם מותר להם לאכול אפילו פת של אדם פרטי שאפה בתנור האישי שלו.

ז. במקומות רבים בעולם המדינות מחדירות לקמח אבקה הנעשית מרימות מיובשות של תולעים, בשביל תוספת חלבון. אם אין ניכרת האבקה בקמח, אפשר מעיקר הדין לאכול את המאפה וראוי להחמיר. אמנם אם יש משיחה של תבניות האפיה בשומן אסור או עירוב של חומרי טעם אסורים בתוך המאפים בודאי שהמאפה אסור.

ח. לא נאמר היתר הפת אלא בתנור שאופים בו רק לחם פשוט, אבל תנור שהגוי אופה בו בשר איסור וחלב ושאר איסורים בכל יום, גם הפת אסורה. אלא אם כן ידוע לנו שנח התנור 24 שעות מאז שנאפה בו איסור. כי מה שאמרנו שגם בכלי גויים – סתם כלים עברו עליהם 24 שעות, היינו דוקא בכלי שמבשל בו באקראי, אבל מי אופה מסחרי שאופה באופן תמידי בתנור, צריך לדעת שעברו 24 שעות מהכנסת האיסור.

ט. לדעת הספרדים בכל מקום שאין שם אופה ישראל מסחרי, מותר לקנות פת אופה מסחרי גוי. י. היתה פת הגוי יפה או מיוחדת ואין ישראל עושה כמותה – הרי זה כמי שאין שם אופה ישראל ומותר.

יא. נמכרה כל התוצרת של אופה ישראל, מותר לקנות משל אופה גוי. עד 72 דקות קודם שתצא סחורה חדשה של אופה ישראל. כל שקנה בהיתר – מותר לאכול לעולם. אם קנה בזמן איסור – מותר לאכול משיגיע זמן ההיתר ואין הפת חוזרת לאיסורה אחרי שתהיה תוצרת חדשה של אופה ישראל.

יב. לפי דעת האשכנזים, במקום שלא נהגו איסור בפת גוי – מותרת אפילו פת אופה פרטי בתנור שלו. וגם במקום שנהגו איסור בפת אדם פרטי, פת אופה מסחרי מותרת לעולם ואין צריך לחכות שתהיה תוצרת של אופה ישראל. אמנם בעשרת ימי תשובה הם נזהרים שלא לקנות פת אופה גוי אלא במקום שאין מאפיה מסחרית של ישראל.

יג. גם לדעת הספרדים אם היה צריך לחם לשבת או יום טוב ואין לו אפשרות לאפות לעצמו, מותר לקנות פת אפילו של אופה פרטי כשאין מאפיה מסחרית, והוא מקום שאשכנזים נוהגים לקנות פת אופה פרטי.

יד. איזהו אופה מסחרי שאמרנו שתוצרתו מותרת? כל שאפה על דעת למכור ואפילו יש לו רק תנור פרטי. ואיזהו אופה פרטי שאמרנו שאסור? כל שאפה על מנת לאכול לעצמו. ואפילו הוא אופה מסחרי, כיון שפת זו אפאה לצורך עצמו – אסור. סתם פת אופה מסחרי – למכירה ומותרת. וסתם פת של אדם פרטי – לשימוש אישי ואסורה.

טו. מי שאפה הוא הקובע את האסור וההיתר, ולכן אם נמכרה פת אסורה לאופה מסחרי – אסורה. ואם נמכרה פת מאפיה מסחרית לאדם פרטי – מותרת.

טז. בזמנינו שאין רגילים למכור פת פרוסה לשניים, אלא פת שלמה בלבד או לחם פרוס במכונה לפרוסות – מותר למכור לגוי לחם אסור אחרי שיחצה אותו לשניים ואין חוששין שמא ימכור לישראל ויאמר "מישראל קניתי". אבל לחם פרוס לא ימכור לו, שרגילים למכור לחם פרוס. אבל יכול למכור חלק מהפרוסות לגוי אחד וחלק מהפרוסות לגוי אחר.

יז. כשם שיש דין עיקר וטפל בבישולי גויים כן יש דין עיקר וטפל בפת גויים. ולכן בצק שנילוש בביצים – מותר (זולת במקום יש לחוש שעירב שם ביצי עוף טמא). נמשחה ביצה טרופה על הפת להדביק בה מיני זרעונים או להשחימה – מותר. היתה ביצה בפני עצמה שטוחה על המאפה (כמו שיש במיני החצ'פורי) – הרי היא עיקר לעצמה ואסורה משום בישולי גויים ואוסרת את הבצק. יח. ספרדי שהתענה שלושה ימים יכול לאכול פת גוי שחומרי הגלם שלה כשרים, רק נאסרה משום פת גוי.

יט. שניים שאוכלים על שלחן אחד, זה אוכל פת גוי בהיתר וזה יש לו פת ישראל ואסורה לו פת גוי – יכולים ללפת בפת בתבשיל אחד ואפילו הוא רותח בכלי שני אינו מבשל. ואין חוששין לטעם הפת שנבלעה בתבשיל או לפירורים ולחות שאינם ניכרים.

כ. פת נוכרי אסורה שנתערבה בשתי פתות של היתר ואינה ניכרת – מותרת ואפילו היא חשובה. כא. מותר לעשות שימוש בתנור של גוי או בכלי התנור כמו המרדה, אפילו שאופה שם פת שאסור לקנות. העיקר שחומרי הגלם כשרים. ואין איסור של טעם הבלוע בכלים. בניגוד לכלי בישול שאמרנו שנאסרו מחמת בישול הגוי ואפילו כל חומרי הגלם כשרים.

כב. אדם שהיה אוכל לבדו ויש לו פת ישראל ופת נוכרי. ואפילו של נוכרי משובחת יותר. מסלק פת נוכרי לפני ברכת המוציא כדי שיבצע על פת ישראל.

כג. מי שאוכל עם בני ביתו או עם אורח, בין בעל הסעודה מתיר פת גוי והשאר אוסרים ובין בעל הסעודה אוסר פת גוי וזולתו מתירים – בוצע בעל הבית על פת נוכרי כשהיא יפה מפת ישראל וכל אותה הסעודה מותרים כלם בפת נוכרי. וכל זה כשפת הנוכרי יכולה להיות מותרת לו במציאות אחרת, כגון ספרדי שבמקומו יש מאפיה ישראלית, והאורח שבא הביא פת מעיר שאין שם מאפיה ישראלית. או אשכנזי שיש במקומו מאפיה נוכרית שהביא האורח פת אחרת ממקומו מאדם פרטי כי אין שם מאפיה ואפילו נוכרית. אבל ספרדי לא יאכל עם האורח האשכנזי פת אדם פרטי שהביא ממקומו – שזו אסורה לו עולמית.

כד. בצק חמוץ של גויים מותר להשתמש בו כשמרים או כמחמצת.

כה. אם יעמוד בית דין מוסכם על כל ישראל ויסכים להתיר איסור פת גויים, הרשות בידו.